

Bài 20

TỪ SAU TRUNG VƯƠNG ĐẾN TRƯỚC LÝ NAM ĐẾ
(Giữa thế kỉ I - Giữa thế kỉ VI)

(tiếp theo)

3. Những biến chuyển về xã hội và văn hóa nước ta
ở các thế kỉ I - VI

THỜI VĂN LANG - ÂU LẠC	THỜI KÌ BỊ ĐÔ HỘ
Vua	Quan lại đô hộ
Quý tộc	Hào trưởng Việt Địa chủ Hán
Nông dân công xã	Nông dân công xã Nông dân lệ thuộc
Nô tì	Nô tì

Sơ đồ phân hoá xã hội
(so sánh)

Quan sát sơ đồ, em có nhận xét gì về sự biến chuyển xã hội ở nước ta ?

Chính quyền đô hộ mở một số trường học dạy chữ Hán tại các quận. Cùng với việc dạy học, Nho giáo, Đạo giáo, Phật giáo và những luật lệ, phong tục của người Hán cũng được du nhập vào nước ta.

* Nho giáo hay Khổng giáo, do Khổng Tử (thế kỉ VI-V TCN) lập ra ở Trung Quốc. Theo Nho giáo, mọi người phải coi vua là "Thiên tử" (con trời) và có quyền quyết định tất cả.

* Đạo giáo, do Lão Tử sáng lập ở Trung Quốc, cùng thời với Khổng giáo, khuyên người ta sống theo số phận, không làm việc gì trái với tự nhiên.

* Phật giáo ra đời ở Ấn Độ cùng thời với Nho giáo, khuyên mọi người hãy thương yêu nhau, làm điều lành, tránh điều ác...

Theo em, việc chính quyền đô hộ mở một số trường học ở nước ta nhằm mục đích gì ?

Nhân dân ta ở trong các làng xã vẫn sử dụng tiếng nói của tổ tiên và sinh hoạt theo nếp sống riêng với những phong tục cổ truyền như xăm mình, nhuộm răng, ăn trầu, làm bánh giầy, bánh chưng...

Trải qua nhiều thế kỉ tiếp xúc và giao dịch, nhân dân ta đã học được chữ Hán nhưng vận dụng theo cách đọc của mình.

Vì sao người Việt vẫn giữ được phong tục, tập quán và tiếng nói của tổ tiên ?

4. Cuộc khởi nghĩa Bà Triệu (năm 248)

Không cam chịu bị áp bức, bóc lột nặng nề, nhân dân ta đã nổi dậy ở nhiều nơi. Thái thú Giao Chỉ là Tiết Tống đã phải tâu lên vua : “ Giao Chỉ...đất rộng, người nhiều, hiểm trở độc hại, dân xứ ấy rất dễ làm loạn, rất khó cai trị”.

Lời tâu của Tiết Tống nói lên điều gì ?

Giữa thế kỉ III, ở quận Cửu Chân đã nổi lên cuộc khởi nghĩa lớn của Bà Triệu.

Bà Triệu có tên là Triệu Thị Trinh, là em gái Triệu Quốc Đạt - một hào trưởng lớn ở miền núi huyện Quan Yên, thuộc quận Cửu Chân (huyện Yên Định, Thanh Hoá). Bà là người có sức khoẻ, có chí lớn và giàu mưu trí. Năm 19 tuổi, bà đã cùng anh trai tập hợp nhiều nghĩa sĩ trên đỉnh núi Nưa, mài gươm luyện võ, chuẩn bị khởi nghĩa.

Có người khuyên bà lấy chồng, bà kháng khái đáp: "Tôi muốn cưỡi cơn gió mạnh, đạp luồng sóng dữ, chém cá kình ở biển khơi, đánh đuổi quân Ngô giành lại giang sơn, cởi ách nô lệ, đâu chịu khom lưng làm tì thiếp cho người!".

Qua câu nói này, em hiểu Bà Triệu là người như thế nào ?

Năm 248, cuộc khởi nghĩa bùng nổ. Từ căn cứ Phú Diền (Hậu Lộc - Thanh Hoá), Bà Triệu lãnh đạo nghĩa quân đánh phá các thành ấp của bọn quan lại nhà Ngô ở quận Cửu Chân, rồi từ đó đánh ra khắp Giao Châu.

Sử nhà Ngô chép : “Năm 248, toàn thể Giao Châu đều chấn động”.

Khi ra trận, Bà Triệu thường mặc áo giáp, cài trâm vàng, đi guốc ngà, cưỡi voi, trông rất oai phong lẫm liệt.

Em có nhận xét gì về cuộc khởi nghĩa của Bà Triệu ?

Được tin, nhà Ngô vội cử viên tướng Lục Dận đem 6.000 quân sang Giao Châu. Lục Dận huy động thêm lực lượng lớn vừa đánh, vừa mua chuộc, chia rẽ nghĩa quân. Cuộc khởi nghĩa bị đàn áp. Bà Triệu hi sinh trên núi Tùng (Phú Diền - Hậu Lộc - Thanh Hoá). Ở đây, hiện nay còn lăng mộ và đền thờ Bà.

*Ru con con ngủ cho lành,
Để mẹ gánh nước rửa bành con voi.
Muốn coi lên núi mà coi,
Coi Bà Triệu tướng cưỡi voi đánh cổng.
Túi gấm cho lẩn túi hồng,
Têm trầu cánh kiến cho chồng ra quân.*

Ca dao

CÂU HỎI

1. Những nét mới về văn hoá nước ta trong các thế kỉ I - VI là gì ?
2. Em hãy trình bày diễn biến của cuộc khởi nghĩa Bà Triệu.

Hình 46 - Lăng Bà Triệu ở núi Tùng (Thanh Hoá)